

Yûsuf-ı Hakîkî'nin Mahabbet-nâme'sinden

Sevgi Yolu

Sadeleştirme | Yard. Doç. Dr. Ali ÇAVUŞOĞLU*

Peşin olarak söyleyelim ki, bizim güzel söz söylemek; söylenmemiş sözleri bulup meydana çıkarmak gibi bir kaygımız yok; bütün çabamız, her gün sayısız aşk mektupları yazılan evrende birkaç satır yakalayabilmek; aşk esintilerini hissetmek.

Bizim sözlerimiz, Yunan felsefesiyle ilgisi olmayan bir hikmettir; tıpkı Yesevî'nin dediği; Yunus'un, Attar'ın dediği gibi bir hikmet. Yunan felsefecileri bu sırları bilemez; sırların ardındaki gerçekleri göremez, gerçekler ülkesine gidemezler. Onların gittikleri yollar dikenli, kaypak; rehberleri ise kördür. Oysa bizim yürüdüğümüz yolların kenarlarında bile gerçekler gül bahçesi vardır. Bu bahçelerin çalılıkla, yabanla, bağ ile bostan ile, sarhoşla, şarapla ilgisi olmayıp bahçıvanlarının sözleri bile ebedî hayyat, dilsizler sözü, kendiliksizler özüdür. Bizim şarabımızın şiirlerde çok geçen ve ne idüğü belli olmayan şarapla da bir ilgisi yoktur. Bizim şarabımız ağızla da içilmez; içen kimse aklını kaybetmez; bu şarap akla azık, içene ruh olur. Bizim şarabımız ezal ve ebet ülkesinden gelen bir esinti; ve O'nunla kuşatılmış olmayı bilmenin ta kendisidir.

Sözümüze kulak tutanlar, gerçekten O'nun aşkını duymak istiyorlarsa, dalmak üzere oldukları okyanustan bir damla içeren bu havuza dalabilsinler; gözlerini açık tutabilsinler yeter.

Burada aşktan, sevgiden ve sevgiye giden yolda engellerden başka, hiçbir şeyden söz edilmeyeceği için, başka muradı olanlar okumaktan vazgeçebilirler.

Can, hayat, her şey bize bir armağan. Sevmek, acımak, zevk almak, düşünmek gibi büyük nimetlerin yanında, bedenimizle birlikte bütün bunları bize veren bilmek, hayatı anlamış olmak manasına gelmez mi? Bilmemek bir eksiklik; yaratan, yaşatan ise bildirmemek gibi bir eksiklikten uzaktır. Eksikli olan nasıl yaratsın!

Yaratıcı; rızık verici, affedici, kusurları örtücü, kahredici, var edici, yok edici, hayat verici, suret verici; insanı, bitkileri, diğer hayat sahiplerini ve her şeyi yaratandır. Âlemi yıldızlarıyla, ağaçları ve çiçekleriyle donatan; bunları insanın hizmetine veren O'dur. Aşk ve sevgide bir kötülük olsaydı, yaratışına temel yaparmıydı? O'nun verdiği aşkla evren ayakta; âşıklar sarhoş; ve O'nun ver-

diği aşkla yuvalar şen. Ne yazık o aşksız adama!

Evrene şöyle bir göz gezdirdiğinde görürsün ki, şimşek O'nun verdiği aşkla güler yer yüzüne; gök gürültüsü, suyun toprağa olan aşkının sesidir. Bulutlar, göğün yere olan aşkının mektupları; yağmur, aşkın dile gelişi. Güneş, ay ve yıldızlar O'nun aşkıyla dönen semazenlerdir. Her şey O'nun aşkıyla döner birbiri çevresinde. O'nun aşkı olmasa ateş tutuşmaz; O'nun aşkı olmadan rüzgâr esmez, çölleri, dağları aşip menzile ulaşmaz. Sular, seller, O'nun aşkıyla akıp durmakta; aşkını duyurmadığı tek bir tohum bırakmamaktadır.

İçinde aşk olmayan, aşkı görmez; âşığı tanıyamaz. Dili söyleten aşktır; güzel gördüren ve düşündüren aşktır.

Tabiata taze hayat veren, dağları çeşit çeşit çiçeklerle süsleyen, bülbülü inleyen, ağaçlara yapraklarını döküren, lâleyi sarhoş eden, bahar bulutlarına gülsuyu aktıran, gülün örtüsünü yüzünden kaldıran hep bu aşktır. Bülbül bu sevgiyle coşmakta, herkes de bu sevgiyle coşmaya katılmak için senin buna katılma vaktin henüz gelmedi mi?

Sabah ezanı okunmuş, kuşlar ve böcekler de dahil olmak üzere zikir meclisi kurulmuş; bütün eşya hâl diliyle O'nun zikrine koyulmuşken sen ne zaman uyanacaksın?

Güneş yükseldi; her günü işini yine eksiksiz yapmak üzere nasıl da parlamakta. Toprağın altındakiler bile bu ışıkla yer yüzüne çıkıp sanki bir zorlayan varmış gibi nasıl da çabalamaktalar. Tabiat da sanki onların çabasından zevk alıyor gibi nasıl da katılmakta bu coşkuya. Böcekler ve hayvanlar sana bir şey anlatmıyorsa, ağaçların ve bitkilerin dillerindeki tatlı, lezzetli sözler de mi bir şey anlatmıyor?

Güzelleri görerek, lezzetleri tadarak zevk alırsın; toprağın, malın mülkün sonsuza kadar sende kalmayacağını bilirsin de neden bunların bir manası olup olmayacağı üzerinde kafa yormazsın?

Can âlemi adam, aşk âlemi âşık aramakta. Senin için topraklarda tepinmek; yiyip içip gerinmek; hayvan

gibi semirmekten farklı bir şey olmalı!

Aşk, bir kez gönle girdi mi hiçbir engel tanımaz. Aşk, aklın aşamadıklarının aşar; ve akıl, aşkla birlikte ruhun aydınlanmasıyla önünü görmeye başlayınca şaşırır kalır. Bu sefer aşktan, daha fazla delil istemesine de şaşılmaz. Sonra bütününü aşk boyasıyla boyanınca bizzat aşk olma iddiasında bulunur. Çünkü aklın işi taklitti; taklitten vazgeçip "ilmi tahkik" kendisine yüz gösterince aşka ulaşmış, aşk âlemine ulaşınca da şaşkınlıkla kendisinin de bizzat aşk olduğunu düşünmüştür.

Akıl olmadan aşka gitmek mümkün değildir; aklın yolu ilim yolu; ilmin sonu ise aşktan başka bir şey değil. İlim, aklın canıdır; akılsız ilim ne kadar saçma olursa, ilimsiz dünya da, din de öyle saçma olur.

Dini de dünyayı da diri tutan ilimdir; cehaletten ne din olur ne de takva. Ancak insan, ister âlim olsun ister câhil, takvasız olursa yine bir faydası yoktur. Âlim de yumuşak huylu, sa-

"Somuncu Baba'nın oğlu Yûsuf-ı Hakîkî'nin doğum tarihi bilinmemektedir. Mahabbet-nâme müstensihî onun 1488'de vefat ettiğini söylemektedir. Allah aşkını hayatının gayesi yapmaya çalışan, varlıklara bu gözle bakan ve her konuyu aşk ekseninde çevresinde işleyen Yûsuf Hakîkî'nin bilinen eserlerinden olan Mahabbet-nâme'yi günümüz diline sadeleştirerek bu sayfalarda sizlerle paylaşacağız."

kin tabiatlı olmalıdır. İçinde ilim adamı olmayan topluluklar uyur gezer gibidirler. Dinin hayatı ilim ve amel ile dir; Amelin güzeli ise aşkla yapılanıdır.

Kurtuluş yolu sevgi yoludur. Varoluş sevgidir. Var olacak olan da sevendir. Bu yol sevene, sana yaraşır; çünkü sen cânân yolunda canınla oynamayı çok ucuz bir şey olarak gördün. Sen de gel! Birlikte aşk şarabı içmeye, cihanı unutmaya!.. Akli, teni terk etmeye; gözü yaşlı kılmaya!..

Görüyorsun! Her şey nasıl da dönüyor bir biri etrafında. Gece, gündüz; Ay, Güneş; mevsimler, atomlar; sanki hepsi bir Hak sarhoşu. Bir çiçeği görünce için nasıl kıpırdar; bir güzeli, bir güzelliği, bir güzel yüzü! Hangisi kalıcı bu güzelliklerin! Bunların her biri birer maske, kılıf, örtü; mutlak güzel ancak örtü açılınca ortaya çıkar. Ama örtüsüz bakmaya kimse güç yetiremez. Yine de örtünün ardında mutlak güzelin olduğunu bilmenin şevki sana kâfidir. Bu şevk artık sana hem gözdür, hem kânattır, hem kuvvettir. Sevgiyle ebedî bir ömür bulup O'ndan yardım geldiğinde ise artık hiçbir şey sana dert değildir.

* Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi